

I. Medierea in statele europene.

La nivel national, aparitia, în anul 2006, a Legii nr. 192 privind medierea si organizarea profesiei de mediator, a fost salutăta, dar si criticată deoarece se considera că nu este temeinic fundamentată, fiind relativă organizarea atât a procesului de mediere, cât si a întregii profesii de mediator. De-a lungul acestor ani, din 2006 si până în prezent, prin multiplele modificări ale acestei legi s-a încercat tocmai acoperirea acestor lacune legislative.

Prin actul normativ propus se doreste în principal **stabilirea locului medierii în paralel cu sistemul judiciar românesc**, ca o alternativă viabilă si convenabilă la instantele de judecată, dispând monopolul acestora privind solutionarea litigiilor.

De asemenea se urmăreste, prin acest nou act normativ să se pună temeinic **bazele unei solide organizări si exercitări a profesiei de mediator**.

La nivel european, medierea reprezintă metoda alternativă de solutionare a disputelor în care s-a investit interes substantial, fiind identificată ca parte dintre cele douăsprezece **pârghii pentru stimularea cresterii si consolidarea încrederii în piata unică**.

În mod esential, în legislatia europeană, stimularea utilizării medierii este considerată un instrument de facilitare a accesului la justitie, care contribuie astfel la protectia drepturilor cetătenilor. În acest fel, se mentine si dezvoltă un spatiu de libertate, securitate si justitie, în cadrul căruia se asigură libera circulatie a persoanelor – măsuri care sunt necesare unei bune functionări a pietei interne. În paralel, organisme europene au înțeles că economia este susținută de IMM-uri si de aceea U.E. doreste să sprijine companiile de dimensiuni medii si mici în vederea solutionării eventualelor dispute care apar. Fragmentarea pietei interne împiedică eforturile în directia stimulării competitivității si cresterii. De asemenea, disponibilitatea, calitatea si informarea neuniforme în ceea ce priveste metodele simple, eficiente, rapide si cu un cost redus de solutionare a litigiilor care apar în vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii în Uniune constituie o barieră în cadrul pietei interne care subminează încrederea consumatorilor si a comerciantilor în procesele de cumpărare si vânzare.

Astfel, Uniunea Europeana a emis și își propune să emită în continuare reglementări sectoriale prin care metodele ADR, cu precădere medierea, să fie valorificate și impulsionate, norme ce sunt privite ca un instrument de sprijin a relansării economiei europene prin creșterea eficienței economice a companiilor: Directiva 2008/52/CE privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială; Regulamentul (UE) nr. 524/2013 privind soluționarea online a litigiilor în materie de consum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2009/22/CE (Regulamentul privind SOL în materie de consum); Directiva 2013/11/UE privind soluționarea alternativă a litigiilor în materie de consum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2009/22/CE (Directiva privind SAL în materie de consum).

Reglementări adoptate atât la nivel european cât și la nivel național în **materia dreptului penal**, spre exemplu:

- Recomandarea nr.R (99) 19 privind medierea în materie penală
- Decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale (2001/220/JAI)
- Avizul (Opinia) nr. 6(2004) cu privire la judecarea echitabilă și în termen rezonabil și rolul judecătorilor în procese având în vedere mijloacele alternative de soluționare a disputelor

- Ghidul pentru cea mai bună implementare a Recomandării cu privire la medierea în materie penală
- Rezoluția 2002/12 a Organizației Națiunilor Unite privind principiile fundamentale privind utilizarea programelor restaurative în materie penală
- Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului Europei din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului
- Noul Cod de Procedură Penală al României, care prevede dispoziții exprese referitoare la mediere, dispoziții care dau o mare importanță procedurii respectiv :

- **art.16 lit. g** „a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea părților ori a fost încheiat un acord de mediere, potrivit legii”;

- **art.23** „în cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere”

- **art. 81 și art. 83** subliniază că în cadrul procesului penal , persoana vătămată și inculpatul au dreptul de a apela la un mediator și de a fi informați despre drepturile lor.

Conform reglementărilor menționate, medierea este un element de bază a conceptului de justiție restaurativă. Conceptul de justiție restaurativă are un spectru mai larg decât cel de mediere; medierea fiind o modalitate de exprimare a justiției restaurative, complet diferită de conceptul de justiție penală tradițională prin anihilarea conceptului de contradictorialitate, care este prezent în conceptul tradițional de justiție penală.

Prevederile din Codului de procedură penală enunțate sunt eficiente pentru părțile care au libertatea deplină de a decide să urmeze această procedură și au posibilitatea neîngrădită de a face acest lucru.

Din păcate aceste dispoziții sunt insuficiente pentru desfășurarea procedurii medierii, în cazul în care inculpatul este privat de libertate de mișcare sau de comunicare cu victima ca urmare a existenței unor măsuri preventive privative de libertate, precum și a unor prevederi exprese care îi interzic întâlnirea și comunicarea inculpatului cu partea vătămată sau civilă.

Este acum necesar ca legiuitorul, în respectarea propriilor dispoziții (art.83 Cod procedură penală), dar și pentru respectarea altor drepturi fundamentale ale inculpatului, să se preocupe de găsirea unor mijloace juridice care să dea eficiență și finalitate dispozițiilor penale referitoare la mediere ca și componentă de bază a justiției restaurative.

Accesul la procedura medierii (atunci când părțile au legal această posibilitate) trebuie să fie permis indiferent de situația specială în care se poate afla una dintre părți.

Trebuie să se dea posibilitatea atât părții civile și părții vătămate, cât și inculpatului să declanșeze procedura și să facă toate demersurile pe lângă organele judiciare pentru a se putea întâlni sau comunica în cadrul unei proceduri de mediere, mai ales atunci când există anumite restricții sau impedimente.

În aprilie 2013, Parlamentul European a lansat o cerere de propuneri în vederea realizării unui **studiu comparativ** cu privire la implementarea directivei cadru 2008/52/CE privind medierea. Obiectivul studiului era obținerea unui feedback la nivelul statelor membre UE cu privire la experiența dobândită în urma transpunerii directivei în sistemele legislative naționale, în condițiile în care art. 5 al directivei permite statelor membre să introducă elemente obligatorii ale medierii, inclusiv sancțiuni.

Astfel, a fost lansat un chestionar la nivel european în vederea stabilirii impactului legislației în vigoare actualmente în Statele Membre, cât și a eventualelor soluții legislative și a propunerilor non-legislative.

Cea mai largă sferă de abordări în implementare a rezultat în țările care au depus efort în vederea atingerii unui echilibru între folosirea medierii și apelarea instanței pentru solutionarea conflictelor, obiectiv urmărit de Directivă. Studiul confirmă că singurele măsuri care s-au dovedit utile în generarea de medieri sunt o combinație între ședințele de informare obligatorii, obligativitatea medierii în anumite categorii de cazuri și obligativitatea medierii în cazuri specifice cu posibilitatea retragerii (opt-out).

Necesitatea unei inițiative legislative privind medierea și organizarea profesiei de mediator se fundamentează pe **exemple legislative funcționale** în prezent din cadrul unor state-membre ale U.E.

Astfel, la 20 septembrie 2013, prin Decretul 69/2013 al „medierii obligatorii“ a reintrat în vigoare în sistemul juridic italian, motivația fiind “dispoziții urgente pentru relansarea economiei”. Legea 98 din 9 august 2013, convertește Decretul-Lege nr. 69/2013 într-un nou act normativ care reglementează și promovează utilizarea medierii în litigii civile și comerciale. Noua lege a fost adoptată cu scopul de a ușura volumul copleșitor de lucru al instanțelor italiene și, de asemenea, pentru a evita întârzieri suplimentare în procedurile judiciare, întârzieri care nu mai sunt tolerabile.

În ianuarie 2002, Curtea de Apel din Londra a pronunțat o hotărâre în cazul *Dunnett vs. Railtrack* (2002) 1 WLR 2434 refuzând să acorde despăgubirile în favoarea unui justițiabil care a avut *succes*, pe motiv că refuzase fără justificare să participe la mediere. Jurisprudența de mai sus a fost urmată și însușită ulterior în cadrul sistemului judiciar britanic.

II. PRACTICA MEDIERII IN STATELE EUROPENE

Medierea in Belgia :

In Belgia medierea este prevazuta in art art. 78 din Constitutie,

Comisia Federală pentru Mediere.

Deși nu desfășoară ea însăși activități de mediere, Comisia Federală reglementează această profesie și deține evidențe actualizate ale mediatorilor autorizați.

Având în vedere că este vorba despre mediatorii autorizați, Comisia Federală pentru Mediere garantează calitatea și buna desfășurare a medierii.

Se poate recurge la **mediere** în materie de: drept civil (inclusiv litigiile familiale); drept comercial; drept muncii;

Există de asemenea o mediere penală și reparatorie, însă aceste domenii nu intră în competența Comisiei Federale pentru Mediere.

Cel mai frecvent se apelează la mediere în materie de drept civil, mai ales în cauzele privind dreptul familiei.

Recurgerea la mediere este o alegere voluntară a părților, nereușita nefiind sancționată.

În conformitate cu dispozițiile recente din **dreptul familiei, judecătorul are obligația** să informeze părțile cu privire la existența și posibilitățile oferite de mediere.

Conform dispozițiilor **Directivei europene nr. 2008/52/CE**, trebuie să existe posibilitatea de a solicita executarea silită a unui acord scris rezultat dintr-un proces de mediere. Statele membre precizează care sunt instanțele judecătorești sau alte autorități competente pentru a primi astfel de cereri. Belgia nu a comunicat încă această informație.

Totuși, conform articolelor 1733 și 1736 din Codul judiciar, este posibilă recunoașterea acordului de mediere de către un judecător, acesta devenind astfel autentic și executoriu. În ceea ce privește forma, acordul este transpus sub forma unei hotărâri judecătorești.

Există de asemenea o alternativă care nu necesită intervenția unui judecător. Acordul de mediere poate fi transpus într-un act notarial în cadrul unui birou notarial. Astfel, acordul devine autentic și executoriu, fără a se recurge la un judecător. Această opțiune este posibilă doar cu acordul tuturor părților.

Articolul 1. Din Codul judiciar reglementează un subiect vizat la articolul 78 din Constitutie.

Articolul 2. Articolul 665 5° din Codul judiciar, introdus prin legea din 19 februarie 2001, este înlocuit cu textul următor: Procedurile de mediere, voluntare sau judiciare, derulate de un mediator autorizat.

Articolul 1725. § 1. Orice contract poate include o clauză de mediere prin care părțile se angajează să recurgă la mediere înainte de orice altă metodă de soluționare a eventualelor diferende pe care validitatea, formarea, interpretarea, executarea sau rezilierea contractului le-ar putea genera.

Articolul 1734. § 1. Numai în fața Curții de casatie și tribunalului de sector, în orice stadiu al procedurii și în hotărâre provizorie, judecătorul căruia părților i s-au adresat pentru un litigiu poate, la solicitarea comună a părților sau din proprie inițiativă dar cu acordul părților, poate ordona o mediere atâta timp cât cauza nu a început să fie dezbătută. Părțile se pun de acord cu privire la numele mediatorului care trebuie să fie autorizat de comisia indicată la articolul 1727.

§ 2. Decizia care ordonă o mediere menționează în mod expres acordul părților, numele, calitatea și adresa mediatorului, fixează durata inițială a misiunii sale, fără ca aceasta să poate depăși trei luni și indică data când cazul a fost amânat care este prima dată utilă după expirarea acestui termen.

§3. Mai târziu în timpul audierii indicate la § 2, părțile informează judecătorul cu privire la mediere. Dacă nu au ajuns la un acord, acestea pot solicita un nou termen sau cere ca procedura să fie continuată.

§ 4. Părțile pot solicita medierea fie la momentul actului preliminar în instanță, fie la momentul audierii sau prin simplă cerere scrisă depusă sau adresată registraturii. În ultimul caz, cauza este stabilită pentru judecată în cincisprezece zile de la momentul cererii.

Medierea in Italia

Decretul legislativ (*decreto legislativo*) nr. 28/2010 a introdus în Italia un sistem de mediere civilă și comercială pentru soluționarea litigiilor în ceea ce privește orice drept la care părțile sunt libere să renunțe sau pe care pot să îl transfere.

Medierea este furnizată de organizații de mediere - care pot fi publice sau private și care sunt înscrise într-un registru aferent

Normele care reglementează medierea în materie civilă și comercială sunt în prezent stabilite în Decretul legislativ nr. 28/2010, menționat anterior, și în Ordinul ministerial (*decreto ministeriale*) nr. 180/2010.

În data de 15 iunie 2013, Guvernul Italian a emis un decret prin care introduce din nou procedura medierii ca etapa prejudicială obligatorie în anumite procese civile și comerciale, potrivit supermoney.eu.

Premierul italian Enrico Letta a declarat că măsurile luate fac parte din recomandările Uniunii Europene în domeniul justiției civile (private), estimându-se că prin această procedură instanțele ar fi degrevate de aproximativ 1 milion de procese în următorii 5 ani.

Medierea obligatorie privește conflictele de drepturi reale, succesiuni, contracte de închiriere, comodat, conflicte familiale, imparteli, contracte de asigurare, bancare, malpraxis medical și conflicte de denigrarea imaginii publice a unei persoane.

În toate aceste conflicte doar după parcurgerea medierii se va putea apela la instanța de judecată și doar dacă procedura de mediere nu a avut un rezultat pozitiv și anume o soluție amiabilă care să ducă la stingerea conflictului.

Astfel, Decretul lege nr. 69 (Decretul del fare) din 21 iunie 2013 transformat în Legea din 9 august 2013 nr. 98 reintroduce procedura primei sedinte de Mediere ca o condiție de

admisibilitate a cererii de chemare în judecata în ceea ce privește conflictele enumerate la articolul 5, paragraful 1 din Decretul lege nr. 28/2010..

În acest sens au fost actualizate dispozițiile declarate neconstituționale prin decizia 272/2012 a Curții Constituționale și au fost introduse noi reguli.

Potrivit noului Decret lege din 2013 **Judecătorul poate impune prezentarea la o ședință de Mediere** și nu numai să le invite cum era anterior.

Medierea în Republica Ceha

Recurgerea la mediere este posibilă în orice domeniu juridic, cu excepția cazului în care este exclusă prin lege. Cel mai des se recurge la mediere în domeniile precum **dreptul familiei, dreptul comercial și dreptul penal**. Conform Codului de procedură civilă, judecătorul care prezidează ședința de judecată poate dispune, dacă este practic și adecvat, ca părțile în proces să participe la o reuniune inițială, cu durata de trei ore, cu un mediator. În astfel de cazuri, procedurile în instanță pot fi suspendate pe o durată de până la trei luni.

Medierea este reglementată în prezent atât de Legea nr. 202/2012 privind medierea, cât și, în materie penală, de Legea nr. 257/2000 privind Serviciul de probațiune și mediere din Republica Cehă.

Medierea oferită de Serviciul de probațiune și mediere este gratuită sau costurile sunt suportate de către stat.

În cazul în care o instanță judecătorească suspendă procedurile într-o cauză civilă și dispune ca părțile să participe la o reuniune inițială cu un mediator, primele trei ore ale ședinței de mediere sunt plătite la rata prevăzută în legislația de punere în aplicare (400,00 CZK pentru fiecare oră începută), iar costul este împărțit în mod egal între cele două părți (dacă părțile sunt scutite de la plata taxelor judiciare, acestea sunt suportate de către stat). Atunci când medierea se prelungește peste trei ore, costurile suplimentare sunt împărțite în mod egal între cele două părți, până la suma convenită între mediator și părțile la mediere (și anume, părțile în proces).

Directiva 2008/52/CE permite părților implicate într-un litigiu să solicite ca un acord scris care a rezultat din procesul de mediere să dobândească caracter executoriu. Un acord între părțile la medierea în materie civilă poate fi înaintat instanței spre aprobare în contextul procedurilor ulterioare. Rezultatele medierii oferite în materie penală de către Serviciul de probațiune și mediere pot fi luate în considerare de către procurorul de stat și de instanța judecătorească în deciziile acestora cu privire la un caz anume.

În secțiunea 99 alin1 din Codul de procedură se prevede ca :Dacă este adecvat având în vedere natura cazului, președintele completului va informa și participanții cu privire la posibilitatea folosirii medierii în temeiul Legii privind medierea sau consilierea socială în temeiul Legii privind serviciile sociale.

Potrivit Secțiunii 100 alin. 3 Dacă este avantajos și adecvat, președintele completului poate ordona participanților la procedură o primă întâlnire cu un mediator înregistrat timp de 3 ore și va întrerupe procedurile pentru maximum 3 luni. Dacă participanții nu cad imediat de acord asupra mediatorului, președintele completului va selecta un mediator din registrul mediatorilor. Curtea va continua procedurile la expirarea celor 3 luni.

Tot în codul de procedură civilă la litera b) a secțiunii 114 alin 2) se prevede ca participanților la procedură li se atrage atenția asupra posibilității folosirii medierii în temeiul legii medierii.

La litera d) a sectiunii 114 alin 3) se prevede ca judecatorul poate ordona participantilor la proceduri prima reuniune cu mediatorul daca acest lucru este avantajos si adecvat.

Medierea in Polonia

In anul 2010 s a infiintat in cadrul Ministerului Justitiei o sectiune cu responsabilitati in domeniul medierii. In prezent aceasta sectiune isi desfasoara activitatea in cadrul Directiei pentru victimele infractiunilor si promovarea medierii, care face parte din Departamentul pentru cooperare internationala si drepturile omului.

In 2010, la initiativa ministerului s a infiintat o retea de coordonatori in materie de Mediere.

In prezent exista 120 de coordonatori : judecatori, consilieri de probatiune si mediatori in opt curti de apel, in toate instantele regionale si in sase circumscriptii ale instantelor districtuale.

In ceea ce priveste consilierea si emiterea de avize, Ministerul Justitiei colaboreaza cu Consiliul social privind solutionarea alternativa a conflictelor si a litigiilor, care joaca un rol important in promovarea ideii de Mediere si in comunicarea intre administratia guvernamentala, sistemul judiciar si mediatori.

Consiliul social privind solutionarea alternativa a conflictelor si a litigiilor a fost instituit prin Ordinul Ministerului Justitiei din data de 1 august 2005, avand rolul de organ consultativ in domeniul mecanismelor alternative de solutionare a litigiilor si a conflictelor.

Consiliul social privind solutionarea alternativa a conflictelor si a litigiilor a primit un al doilea mandat prin Ordinul Ministerului Justitiei din data de 3 aprilie 2009., modificat prin Ordinul Ministerului Justitiei din data de 1 iulie 2011.

Exista numeroase organizatii neguvernamentale care joaca un rol important in promovarea medierii si in elaborarea standardelor interne ale acesteia.

In limita atributiilor lor statutare, organizatiile neguvernamentale si universitatile pot sa intocmeasca liste cu mediatori permanenti. Presedintii instantelor regionale primesc listele de mediatori si sunt informati cu privire la centrele de Mediere. Listele de mediatori in materie penala si in cauzele in care sunt implicate minori sunt gestionate de presedintii instantelor regionale.

In perioada 2011-2012, cresterea cea mai rapida a numarului de proceduri de Mediere s a inregistrat in domeniul dreptului familiei si al dreptului commercial.

Medierea este un mecanism alternativ de solutionare a litigiilor si a conflictelor si se desfasoara pe baza unui acord de Mediere(Mediere extrajudiciara) si a unei hotarari a instantei de trimitere la procedura de Mediere (Mediere solicitata de instanta).

Mediatorul poate sa fie ales de catre parti sau poate sa fie desemnat de instanta, de pe o lista de persoane cu calificari corespunzatoare. In materie penala si in cauzele in care sunt implicati minori, mediatorul este desemnat de instanta.

Aspectele referitoare la Mediere sunt studiate in cadrul formarii juridice generale si al formarii de specialitate a procurorilor si judecatorilor acordandu se o mare importanta astfel medierii.

Ministerul Justitiei actualizeaza si distribuie periodic brosure, pliante, note anexate la actele de procedura si postere. Acestea sunt disponibile si gratuit pe site ul Ministerului Justitiei.

Medierea in Spania

Legea nr. 5/2012 din 6 iulie 2012 privind medierea în materie civilă și comercială transpune Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 în legislația spaniolă. Legea respectivă instituie un cadru minim pentru practicarea medierii, fără a afecta dispozițiile adoptate de Comunitățile Autonome.

Legea nr. 5/2012 privind medierea în materie civilă și comercială include posibilitatea de a informa părțile la audierea preliminară asupra faptului că au posibilitatea **de a recurge la mediere** pentru a încerca să soluționeze litigiul și, în funcție de obiectul acțiunii în justiție, instanța poate invita părțile să încerce să ajungă la un acord care să pună capăt procedurii sau poate permite părților să solicite o suspendare a procedurii, astfel încât acestea să poată recurge la mediere sau la arbitraj.

Legea nr. 5/2012 implică o schimbare majoră în acest domeniu de drept în măsura în care aceasta introduce în Codul de procedură civilă o trimitere expresă la mediere ca fiind una dintre metodele extrajudiciare de încetare a procedurilor în instanță.

În sistemul spaniol, procesul de mediere este **cel mai bine structurat și dezvoltat în domeniul dreptului familiei.**

Printre avantajele medierii se evidențiază capacitatea de a da soluții practice, eficiente și rentabile la anumite conflicte între părți, formulând acest lucru ca o alternativă la procesul judiciar sau la calea arbitrală, de care se delimitează cu claritate. În Spania, în cadrul Comunităților Autonome, până la aprobarea Decretului Regal-legea nr. 2 din 2012, ducea lipsă de o organizare generală a medierii aplicabilă în materie civilă și comercială, în timp ce asigura legătura sa cu instanțele de drept comun, eficientizând astfel prima dintre principiile medierii, care este "rezolvarea extrajudiciară" a anumitor chestiuni, care pot avea o soluție mai adaptată la necesitățile și interesele părților în conflict decât cea care ar putea deriva din prevederile legale.

Ca instituție structurată **pe pace juridică**, contribuie la perceperea instanțelor de judecată ca o ultimă alegere și poate fi un sprijin abil pentru degrevarea instanțelor, diminuând intervenția lor în acele cazuri în care părțile nu au fost capabile să pună capăt de comun acord situației de controversă.

Directiva nr. 2008/52/CE se limitează la stabilirea unor norme minime pentru dezvoltarea medierii în litigiile transfrontaliere în materie civilă și comercială. La rândul său, reglementarea acestei norme conturează un regim general aplicabil în orice mediere din Spania și pretinde să aibă un efect juridic obligatoriu, chiar dacă e circumscrisă în materie civilă și comercială, Regimul care conține Legea se bazează pe flexibilitatea și pe respectul acordat autonomiei voinței părților, a căror voință, exprimată în acordul final, va putea avea calitatea de titlu executoriu, dacă părțile doresc acest lucru, prin legalizarea actului.

Se reglementează dreptul părților de a dispune de obiectul procesului și a se supune medierii, precum și posibilitatea ca judecătorul să fie cel care invită părțile să ajungă la un acord și, în acest scop, să se informeze de posibilitatea de a recurge la mediere.

Această Lege se aplica mediilor în materie civilă sau comercială, inclusiv conflictelor transfrontaliere, cu condiția să nu afecteze drepturile și obligațiile de care părțile nu pot dispune conform legii în vigoare.

Cu privire la obiectul procesului, tribunalul va putea invita părțile să încerce ajungerea la un acord care să pună capăt procesului, printr-o procedură de mediere, cerându-le să participe la o sesiune informativă. Părțile vor putea de asemenea, de comun acord, să solicite suspendarea procesului în conformitate cu cele prevăzute în articolul 19.4, pentru a se supune medierii sau arbitrajului."

Prin această lege se include în Dreptul spaniol Directiva nr. 2008/52/CE din 21 mai 2008, a Parlamentului European și a Consiliului, asupra anumitor aspecte ale medierii în chestiuni civile și comerciale.

Ultimul capitol al acestei normative are drept scop stabilirea liniilor de bază privind procedura simplificată de mediere cu ajutorul mijloacelor electronice. În cadrul principiului de flexibilitate care este caracteristic medierii, se evidențiază posibilitatea de a derula procedura prin intermediul mijloacelor electronice, prevăzută la articolul 24 al Legii.

Procedura simplificată de mediere cu ajutorul mijloacelor electronice este în conformitate cu caracterul flexibil și autonom al instituției și permite trecerea de la o negociere în persoană la cea electronică și invers, în conformitate cu necesitățile părților. În aceeași măsură, există posibilitatea de a derula procese mixte, în cadrul cărora o parte din acțiuni se desfășoară în persoană, iar o parte în mod electronic. Această procedură este conformă, de asemenea, cu una din caracteristicile cheie ale medierii, și anume agilitatea. Astfel, durata acesteia nu va depăși o lună și se va iniția în cel mai scurt timp cu putință – în termenul maxim de două zile de la data primirii cererii.

Ordinul JUS-746 din 7 mai 2014, prin care se pun în aplicare articolele 14 și 21 din Decretul Regal 980 din 13 decembrie 2013 și se creează Registrul Mediatorilor și al Instituțiilor de Mediere.

Legea nr. 5 din 6 iulie 2012 privind medierea în materie civilă și comercială, a stabilit un regim general al acestei instituții în Spania, cu scopul de a impulsiona dezvoltarea ei ca instrument complementar al Administrației de Justiție.

Medierea conflictelor de muncă

Medierea este foarte des utilizată în conflictele de muncă. **Uneori este obligatoriu să se încerce soluționarea litigiului prin mediere înainte de a se recurge la instanțele judecătorești.** Conflictele colective fac, în general, obiectul medierii, iar conflictele individuale sunt supuse medierii în unele Comunități Autonome.

Comunitățile Autonome dețin organisme de mediere a conflictelor de muncă specializate în materie. La nivel național, Serviciul Interconfederal de Mediere și Arbitraj (*Servicio Interconfederal de Mediación y Arbitraje* - SIMA) oferă un serviciu gratuit de mediere a conflictelor care depășesc competențele organismelor Comunităților Autonome.

Legea nr. 36/2011 de reglementare a instanțelor de dreptul muncii introduce un real element de noutate prin instituirea normei generale conform căreia toate cererile trebuie să fie însoțite de un certificat care atestă o încercare prealabilă de conciliere sau de mediere în cadrul serviciului administrativ adecvat, al Serviciului de Mediere, Arbitraj și Conciliere (SMAC) sau al altor organisme care îndeplinesc astfel de funcții în temeiul unui acord colectiv, deși articolul următor enumeră procedurile care sunt exceptate de la această cerință.

Legea 36/2011 introduce o trimitere expresă la mediere, nu numai pe parcursul concilierii prealabile procesului, ci și după inițierea procedurilor în instanță.

Medierea în materie civilă și familială

La nivelul național, Legea nr. 15/2005 constituie un progres semnificativ, aceasta considerând medierea drept o cale alternativă voluntară de soluționare a conflictelor familiale și proclamând libertatea ca valoare superioară a sistemului juridic spaniol; această lege prevede că părțile pot solicita instanței, în orice moment, să suspende procedurile pentru a le permite să recurgă la mediere familială și să încerce să ajungă la un acord cu privire la aspectele care fac obiectul litigiului.

De asemenea, Codul de procedură civilă prevede posibilitatea ca părțile, de comun acord, să solicite suspendarea procedurii astfel încât acestea să poată recurge la mediere, însă nu impune instanței să suspende procesul *ab initio* pentru a invita părțile să participe la o ședință de informare și nici nu recomandă un astfel de demers.

Serviciile de mediere familială variază considerabil între diferitele Comunități Autonome, și pot diferi de la un oraș la altul chiar în cadrul aceleiași comunități. În unele Comunități Autonome (de exemplu, în Catalonia), acest serviciu este oferit la nivelul Comunității, în timp ce în alte Comunități, autoritățile locale (*Ayuntamientos*) sunt cele care oferă servicii de mediere familială.

Consiliul General al Puterii Judiciare (*Consejo General del Poder Judicial*) sprijină și monitorizează inițiativele de mediere în diferitele instanțe din Spania, cu sprijinul Comunităților Autonome, al universităților, al autorităților locale sau al asociațiilor.

Medierea în materie penală

Medierea în materie penală are ca scop, pe de o parte, reintegrarea în societate a infractorului și, pe de altă parte, despăgubirea victimei.

În ceea ce privește justiția pentru minori (cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani), medierea este definită în mod expres drept mijloc de reeducare a minorului. În acest cadru, medierea este realizată de echipe care sprijină serviciul însărcinat cu urmărirea penală a minorilor (*Fiscalía de Menores*), deși aceasta poate fi realizată, de asemenea, de organisme ale Comunităților Autonome și de alte entități, de exemplu de asociații.

În ceea ce privește justiția pentru adulți, medierea nu este reglementată, cu toate că, în practică, în anumite provincii, medierea se realizează în baza codurilor penale și a codurilor de procedură penală, care permit încheierea de acorduri de recunoaștere a vinovăției și reducerea pedepsei prin remedierea prejudiciului, precum și în temeiul normelor internaționale aplicabile.

De regulă, medierea se realizează în cazul faptelor ilicite mai puțin grave, cum ar fi contravențiile, cu toate că este posibil ca aceasta să fie aplicată, de asemenea, în cazul infracțiunilor, în funcție de circumstanțe.

În ceea ce privește violența domestică, Legea organică nr. 1/2004 privind măsurile de protecție globală împotriva violenței de gen interzice în mod expres medierea în cazurile care implică violența pe motive de gen. Cu toate acestea, există din ce în ce mai mulți susținători ai medierii în această ramură a sistemului juridic, întrucât este firesc să se analizeze de la caz la caz dacă medierea ar fi sau nu adecvată. În această privință, Raportul privind violența de gen în cadrul familiei al Consiliului General al Puterii Judiciare din 2001 a subliniat că infracțiunile minore sau infracțiunile care implică violența domestică ar trebui să fie preluate de către instanțele civile.

Consiliul General al Puterii Judiciare sprijină și monitorizează inițiativele de mediere desfășurate în instanțele penale locale (*Juzgados de Instrucción*), instanțele penale (*Juzgados de lo Penal*) și instanțele provinciale (*Audiencias Provinciales*). Până în prezent, experiențele cele mai semnificative cantitativ au avut loc în Catalonia și Tara Bascilor.

Medierea în procedurile de contencios administrativ

Legea privind procedurile de contencios administrativ nu prevede în mod expres posibilitatea de a utiliza căi alternative de soluționare a litigiilor facilitate de un terț, însă nici nu interzice astfel de mijloace.

Legea prevede, de asemenea, posibilitatea ca legalitatea activităților administrative să fie verificată prin alte mijloace care să completeze metodele judiciare, pentru a evita proliferarea unor acțiuni judiciare inutile și pentru a oferi metode rapide și necostisitoare de soluționare a numeroaselor litigii.

Portalul Administrarea Justiției conține informații cu privire la organismele judiciare care oferă servicii de mediere în cadrul instanțelor în materie civilă, comercială, în materie de dreptul muncii și de dreptul familiei, precum și cu privire la diferitele servicii de mediere extrajudiciară oferite prin intermediul diverselor asociații profesionale.

Medierea în Franța

În dreptul francez părțile pot recurge la mediere în toate domeniile dreptului, în mod deosebit în cazurile de dreptul familiei și în litigiile minore, în condițiile în care medierea nu aduce atingere așa numitei ordini publice imperative.

Medierea este expres reglementată în Codul de procedură civilă francez unde soluționarea amiabilă a conflictelor are consacrată încă din 2012 prin „Cartea a V-a”. Este reglementată atât medierea judiciară cât și medierea convențională.

Art. 131-1 din Codul de procedură civilă prevede procedura aplicabilă atunci când o acțiune a fost introdusă la un tribunal:

„ Judecătorul sesizat în legătură cu un litigiu poate, după ce a obținut acordul părților, să desemneze un terț pentru a audia părțile și a confrunța punctele de vedere ale acestora pentru a le permite să găsească o soluție pentru conflictul cu care se confruntă”.

Ordonanța nr. 2011-1540 din 16 noiembrie 2011 privind transpunerea Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 reamintește că judecătorul sesizat cu un litigiu poate desemna, în orice moment, un mediator care în practică poate fi un conciliator de justiție. Tot Ordonanța precizează că *judecătorul care nu a obținut acordul părților poate solicita părților să se întâlnească cu un mediator pentru a fi informați asupra obiectului și modului de derulare a medierii.*

Art. 22 și 22-1 din Ordonanță la Secțiunea „Medierea judiciară” prevede:

„Articolul 22. – Judecătorul poate desemna, cu acordul părților, un mediator judiciar pentru a realiza o mediere în orice stadiu al procedurii, inclusiv în cazul unei hotărâri provizorii. Acest acord este primit în condițiile stipulate prin decret în Consiliul de stat.

Articolul 22-1. –Un mediator nu poate fi desemnat de judecător pentru a realiza tentativele prealabile de conciliere prescrise de lege în materie de divorț și separație.”

În celelalte cazuri de tentativă prealabilă de conciliere prescrisă de lege, judecătorul poate, dacă nu a primit acordul părților, să ordone întâlnirea cu un mediator pe care îl desemnează și care îndeplinește condițiile stipulate prin decret în Consiliul de Stat. Acesta informează părțile cu privire la obiectul și derularea unei măsuri de mediere.

Decretul nr. 66/2012 din 20 ianuarie 2012 privind soluționarea amiabilă a litigiilor stabilește că acordul la care au ajuns părțile în urma unei medieri poate fi prezentat organului judecătoresc competent în vederea omologării și pentru a i se conferi caracter executoriu fără ca judecătorul să poată modifica termenii acordului. Omologarea acordului se face fără dezbateri, cu excepția cazului în care este necesară audierea părților.

Medierea familială se bucură de un statut special în Franța care urmează regulile etice ale practicii profesionale stabilite prin Codul deontologic AMF al mediatorului familial și care este cadru de referință pentru toți practicienii. Medierea familială este definită ca *„un proces tert de construcție sau reconstrucție de legături, axat pe restabilirea dialogului calm, autonomiei, libertății ei.”*

Mediatorul este desemnat de părți sau, cu acordul acestora, de judecătorul căruia i s-au adresat pentru soluționarea disputei. Tot judecătorul fixează durata misiunii medierii și taxa pentru remunerația mediatorului după finalizarea misiunii.

Toate aceste prevederi din legislația franceză ușurează atât activitatea instanțelor dar mai cu seamă dau valoare actului de mediere care devine un instrument facil și cu impact social major, fiind recunoscute beneficiile medierii dintre care esențial este principiul de confidențialitate.

Medierea in Ungaria

In Ungaria medierea este voluntară însă are avantaje reglementate prin Legea privind taxele și Codul de procedură civilă.

Dacă părțile participă la mediere după prima audiere și acordul este ratificat de judecător, se vor plăti doar jumătate din taxele aplicabile. Anumite instanțe pun la dispoziția părților servicii de mediere gratuite pentru procedurile aflate pe rol.

Medierea este procedură prealabilă în temeiul Legii nr. 55/2002 privind medierea.

“Art. 2. §⁴ Medierea efectuată în temeiul prezentei legi este o procedură prealabilă sau o procedură desfășurată în timpul procesului judiciar sau administrativ de finalizare, conciliere, management al conflictelor și un proces de solutionare a litigiilor, care are drept scop – coroborat și cu aliniatul § 1 (1), - ca părțile interesate în litigiu de comun acord și cu ajutorul unui tert (denumit în continuare mediator), să ajungă la o înțelegere, și să stabilească o soluție printr-un acord scris.”

Legea medierii din Ungaria dedica capitole speciale pentru **Medierea judiciara si Medierea obligatorie** dintre care atragem atentia asupra:

“Art. 38/C. §⁸² (1) În cazurile prevăzute de lege, sau în cazul în care instanța de judecată sau o altă autoritate dispun părților să participe în mod obligatoriu la mediere, prezenta lege va fi aplicabilă cu excepțiile prevăzute în acest capitol (numit în continuare medierea obligatorie).

(2) Instanța de judecată sau o altă autoritate, în caz de mediere obligatorie, obligă părțile să apeleze pentru solutionarea conflictului lor – în parte sau integral – să colaboreze cel puțin cu un mediator; în cadrul acestei colaborări părțile au obligatia:

a) de a se adresa împreună mediatorului (prin invitație sau la cerere) și

b) să ia parte personal la prima ședință de mediere.”

In cadrul primei ședințe de mediere mediatorul informează partile conform art. 30 (1) din Lege.

Legea instituie cu claritate **“Reguli speciale privind părțile”** și **“Reguli speciale privind mediatorul”**.